

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політологія

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія політичного конфлікту

Освітня програма Політологія

Спеціальність 052 Політологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від 07 грудня 2023 року

м. Івано-Франківськ - 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація.
2. Анотація до курсу.
3. Мета та цілі курсу.
4. Компетентності.
5. Результати навчання.
6. Організація навчання курсу.
7. Система оцінювання курсу.
8. Політика курсу.
9. Рекомендована література.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія політичного конфлікту
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	Липчук Оксана Іванівна
Контактний телефон викладача	+380979944482
Е-mail викладача	oksana.lypchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Цикл загальної підготовки. Вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Упродовж вивчення курсу щопонеділка з 15.00 до 17.00 год.
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Теорія політичного конфлікту» спрямована на формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо розуміння природи політичних конфліктів. Дисципліна орієнтує на розкриття змісту, видів, динаміки розвитку, специфіки форм прояву політичних конфліктів у сучасному світі та в Україні, значення ролі переговорів у політичних конфліктах, набуття практичних навичок у їх розв'язанні, вироблення вмінь прогнозувати, аналізувати і контролювати конфліктну ситуацію.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою вивчення дисципліни «Теорія політичного конфлікту» є надання майбутнім фахівцям знань та вмінь визначення причин, функцій, основного змісту, умов виникнення та наслідків перебігу політичних конфліктів, а також засобів їх вирішення й локалізації в сучасному світі.</p> <p>Завдання: формування у студентів здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; формування навичок працювати у команді, адаптації та дій в новій ситуації, міжособистісного спілкування у мультинаціональному та мультикультурному соціальному середовищі, емоційної стабільності, толерантності, викладу складної комплексної інформації у стислій формі усно та письмово, застосування комунікативних дискурсів під час участі у переговорах та бесідах; вироблення навичок виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здійснювати самостійний пошук та оброблення інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань, ефективно використовувати інформаційні технології в соціальній і професійній діяльності. формування системних знань про основи політичної конфліктології; ознайомлення з сучасними концепціями політичної конфліктології; ознайомлення з основними правилами проведення переговорів; формування вмінь та навичок студентів аналізувати перебіг переговорного процесу та прийняття рішень при переговорах.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: розвиток конфліктологічних ідей за час існування людства; закономірності, функції, принципи та методи політичної конфліктології; елементи внутрішнього та зовнішнього впливу на конфліктні ситуації; основи динаміки процесу розвитку політичних конфліктів; теорії механізмів виникнення політичних конфліктів; методи діагностики і аналізу політичних конфліктів; причини зародження, сутність, типологію та шляхи врегулювання політичних конфліктів.</p> <p>вміти: аналізувати конфлікт з позицій сучасної конфліктології; проводити діагностику конфліктів; виявляти механізм та причини соціальних конфліктів; визначати етапи виникнення політичного конфлікту з метою подальшого його розв'язання;</p>	

використовувати технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті; виявляти основні етапи переговорного процесу; правильно використовувати стратегію та тактики ведення переговорів; виробляти науково обґрунтовані рекомендації щодо вирішення реальних конфліктів.

4. Компетентності

Загальні компетентності

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності.

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СКО3. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

5. Результати навчання

РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

РН11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

РН 16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	56

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
шостий	052 Політологія	третій	вибірковий

Тематика курсу

Лекції

Тема 1. Політична конфліктологія як наука і навчальна дисципліна.

- Тема 2. Генеза уявлень про конфлікт.
 Тема 3. Конфлікт як явище соціального життя. Типологія конфліктів.
 Тема 4. Природа і суть політичного конфлікту.
 Тема 5. Динаміка політичного конфлікту.
 Тема 6. Насильство в політичному конфлікті.
 Тема 7. Особливості виникнення і розвитку етнополітичних конфліктів у сучасному світі.
 Тема 8. Переговори як засіб врегулювання конфлікту.

Семінарські заняття

- Тема 1. Предмет і методи політичної конфліктології.
 Тема 2. Становлення та розвиток теоретичної конфліктології.
 Тема 3. Конфлікт як явище політичного життя. Поведінка людей у конфлікті.
 Тема 4. Політичний конфлікт та його характеристики.
 Тема 5. Форми прояву політичного конфлікту.
 Тема 6. Міжнародні політичні(регіональні) конфлікти.
 Тема 7. Політичний тероризм і його види.
 Тема 8. Теорія перемовин.
 Тема 9. Переговорна культура та її складові.

Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.

7. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Структура розподілу балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 30 балів (не менше двох оцінок на дев'яти семінарських заняттях); 2) написання контрольної письмової роботи – 20 балів; Загальна кількість – 50 балів. Підсумковий контроль – залік (підсумкове тестування) проводиться згідно графіку навчального процесу на останньому семінарському занятті і виставляється за результатами виконання студентом передбачених навчальною програмою видів робіт – 50 балів. Разом – 100 балів</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення студентами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання студентами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 5 балів; – вміння структурувати основні принципи та методи наукового дослідження – 5 балів; – знання теоретичних засад, завдань, методів – 10 балів; Письмова контрольна робота виконується на 6-му</p>

	семінарському занятті. Загальна кількість – 20 балів.
Семінарські заняття	Відповідь студента на семінарському занятті оцінюється за п'ятибальною системою або за 100-бальною системою, якщо проводиться тестування в https://d-learn.pnu.edu.ua/ , за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – залік) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.
8. Політика курсу	
<p>Політика вивчення навчальної дисципліни «Теорія політичного конфлікту» передбачає набуття студентами визначених компетентностей через: аудиторну (лекції, семінарські та практичні заняття) та позааудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання).</p> <p>Консультації викладача, відпрацювання студентами пропущених аудиторних занять, отриманих незадовільних оцінок та подачі індивідуальних робіт – понеділок, 15.00–17.00 год.</p> <p>У випадку встановлення вияву академічної недоброчесності викладач пропонує студентові повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи.</p>	

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття політичного конфлікту
2. Специфіка політичного конфлікту
3. Структура та учасники політичного конфлікту
4. Функції політичного конфлікту
5. Причини політичного конфлікту
6. Методи дослідження політичного конфлікту
7. Висловлювання про суперечності в суспільному житті філософами Стародавнього світу та Середньовіччя
8. Оцінка соціальних конфліктів у працях вчених епохи Відродження та Просвітництва
9. Розмірковування про конфлікти у Новий час
10. Соціальний дарвінізм та соціологічні теорії
11. Марксистська теорія про конфлікти
12. Розвиток конфліктологічної думки в кінці XIX ст.
13. Проблема конфліктогенних факторів в українській політології.
14. Зміни в дослідженні теорій соціального конфлікту на початку XX ст.
15. Теорія функціональної моделі суспільства
16. Концепція позитивно-функціональної моделі суспільства Л. Козера
17. Теорія порядку Дж. Рекса

18. Загальна теорія конфлікту К. Болдуїнга
19. Теорія соціальних змін Н. Смелзера
20. Конфліктна модель суспільства Р. Дарендорфа
21. Класифікація конфліктів А. Рапопортом
22. Концепт насилля в інтерпретації сучасних конфліктів
23. Концептуальне пояснення «конфліктів нового покоління»
24. Проблеми типології соціальних конфліктів
25. Класифікація політичних конфліктів
26. Роль лідера в політичному конфлікті
27. Конфлікти авторитарної та демократичної влади
28. Військовий конфлікт як особлива форма політичного конфлікту
29. Міжнародний політичний конфлікт
30. Політичний скандал
31. Межі поширення конфлікту
32. Поняття міжособистісних конфліктів і їх особливості
33. Групові конфлікти
34. Методологічні аспекти дослідження регіональних конфліктів
35. Регіональні конфлікти в Російській Федерації
36. Палестино-ізраїльський конфлікт
37. Революції в арабських країнах 2010-2013 років.
38. Ірано-іракський конфлікт 80-их років
39. Ірако-кувейтський конфлікт і війна в персидському заливі
40. Афганський конфлікт
41. Конфлікт на Кіпрі
42. Молдова і придністровський конфлікт
43. Витоки, причини, рушійні сили та види економічних конфліктів, які ведуть до політичних
44. Сутність і природа етнонаціональних суперечностей, типи етнонаціональних конфліктів
45. Джерела суперечностей на основі релігійних доктрин, культу, організації, психології
46. Юридичні конфлікти
47. Суть політичної кризи, її загальні риси
48. Форми політичних криз, їх основні ознаки
49. Зовнішньополітичні та внутрішньополітичні кризи
50. Моделі кризового розвитку політичного конфлікту
51. Прояви криз в українському суспільстві
52. Вірмено-азербайджанський (Карабахський) конфлікт
53. Грузино-абхазький конфлікт
54. Конфлікт в Югославії в 90-их рр.
55. Етнополітична проблема Канади
56. ВІЙСЬКОВІ КОНФЛІКТИ МІЖ КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ РУХУ НЕПРИЄДНАННЯ.
57. ЕТНОКОНФЛІКТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

58. Конфлікти у суспільствах, що трансформуються (на прикладі країни пострадянського простору)
59. Умови досягнення політичного консенсусу, їх впровадження в сучасній Україні.
60. Моделі розвитку конфліктів та теорії механізмів їх виникнення
61. Форми прояву політичного конфлікту
62. Поняття політичної напруги
63. Динаміка конфлікту
64. Фактори динаміки політичного конфлікту
65. Діагностика конфлікту
66. Процес управління конфліктами
67. Основні форми завершення конфліктів
68. Стратегії вирішення конфліктів за Томасом-Кілменом
69. Соціально-правові технології попередження конфліктів
70. Шляхи та способи врегулювання політичних конфліктів
71. Взаємодія держави та громадянського суспільства в попередженні деструктивних конфліктів
72. Профілактика конфліктності
73. Практика роботи ООН
74. Мистецтво переговорів
75. Переговорні стилі та стратегії
76. Переговорні тактики
77. Національні особливості ведення переговорів з іноземними партнерами
78. Медіація як спосіб вирішення суперечок

1. Рекомендована література

Підручники, посібники, статті:

1. Котигоренко В. Етнічні протиріччя і конфлікти в сучасній Україні: політологічний концепт / Володимир Котигоренко. – К.: Світогляд, 2004. – 722 с.
2. Проскуріна О.О. Політична конфліктологія / О.О. Проскуріна, О.І. Ладига, Л.І. Ладига. – Луганськ: ЛНУ ім. Т. Шевченка 2012, - 351 с.
3. Козер Л. Функції соціального конфлікту / Люїс Козер. – М.: Идея-пресс, 2000. – 175 с.
4. Конфліктологія: навч. посібн.-практикум / за ред. М.П.Гетьманчука, П.П.Ткачука. Львів: ЛІСВ, 2007. 307 с.
5. Конфліктологія: підручник / за ред. Л.Герасіної і М.Панова. Харків: Право, 2002. 256 с.
6. Пірен М.І. Конфліктологія: підручник. Київ: МАУП, 2003. 360 с.
7. Примуш М. Конфліктологія. Навчальний посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2006. 288 с.
8. Проскуріна О.О., Ладига О.І., Ладига Л.І. Політична конфліктологія. Луганськ: ЛНУ ім.

- Т.Шевченка, 2012. 351 с.
9. Токар П.В. Конфліктологія: курс лекцій. Ужгород, 2001. 184 с.
  10. Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів. навч. посібн. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 175 с.
  11. Липчук О.І. Українсько-російські взаємини в умовах цивілізаційного протистояння// Оксана Іванівна Липчук // ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» «Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональний виміри». Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції – Івано - Франківськ, 2017. – С. 266-270.
  12. Політологія: навчально-методичний посібник / Л.М. Мельник, І.А. Дужа. Біла Церква, 2019. – 425 с.
  13. Тетарчук І.В. Політологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр учбової літератури, 2019. 160 с.
  14. Політична наука: теорія, методологія, практика /О. Березовська – Чміль, С. Дерев'яно, І. Доцяк, В. Климончук, Ю. Кобець, Л. Кобуга, О. Липчук, І. Ломака, І. Монолатій, В. Марчук, та ін. / Заг. наук. ред. В. Й. Климончук. Івано-Франківськ: Супрун В. П. 2021. 304 с. ISBN 978-617-7468-73-7
  15. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник/ Л. Й. Гуменюк. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 564с.
  16. Конфліктологія : навч. посіб. / [М. П. Гетьманчук та ін. ; за заг. ред. М. П. Гетьманчука] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛьвДУВС, 2016. — 343 с.
  17. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. [для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти України] / Г. І. Луцишин ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». - Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. — 200 с.
  18. Тихомирова Є. Б., Постоловський С. Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підр. / Є. Б. Тихомирова, С. Р. Постоловський. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2017. –240 с.
  19. Запорожан В. Н. Между добром и злом: нравственное самоопределение человека: монография / В. Н. Запорожан, И. А. Донникова, В. Б. Ханжи. - Одесса: ОНМедУ, 2020. - 264 с.

Internet-джерела:

20. <http://ukrmediation.com.ua/> - Український Центр Медіації
21. <http://www.commonground.org.ua> – сайт по практиці вирішення конфліктів
22. <http://all-politologija.ru> – сайт з політології

Викладач _____ Оксана Липчук